

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.
FELELŐS SZERKESZTŐ:
VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:
Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:
minden vasárnap egy iven.
ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
reklamációk
küldendők

Székelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.

Előfizetési pénzek,
Becsek Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz.-udvarhely
Árpád-utca 3.

A kenyér.

A kenyér kérdés a társadalom legfontosabb kérdésévé nőtte ki magát. Hogy mennyire fontos és vezér szerepet vivő kérdés, mutatja a magyarországi, összes vasuti tisztviselők sztrájkja, a mely egy hétre megállította az állami élet rendes menetét. Magyarországon eddig jó formán csak a szociálisták kenyér harczáról halottunk, de a maga valóságában azt sem láttuk, nem ismertük. Itt, ott voltak és vannak kisebb munkás mozgalmak, de olyan erővel és abban a romboló formában, mint külföldön, nálunk sehol se törtek ki. Azt szeretnők, ha ezután se törnének ki.

De, éppen ettől félünk. Ma már a jövődöre számítani nem lehet. Hogy mi volt, azt tudjuk; de, hogy mi lesz, azt nem is sejtjük. A kenyér kérdés minden pillanatban teremthet meglepetés-szerű eseményeket, s ezek az események szülhetnek új-meg új és nem várt helyzetet. Mert a harcz, hol nyíltan, hol titokban foly a mindennapi kenyérért. Magyarország földmives és iparos osztálya a bukás szélén áll. Ezren, meg ezren veszik kezükbe a vándorbotot és hagyják itt a szép hazát, hogy Romániában, Amerikában megtalálhassák a mindennapi kenyeret, melyet a magyar föld nem adott meg. A népvándorlás pedig az embereket hazátlaná teszi, a nemzeti érzületet elfojtsa. Hiszen a szocializmusnak is éppen az a hibája, hogy jogait nem az ország határain belül, hanem nemzetközileg akarja diadalra juttatni. De, a kivándorlók szomorú csapatja és a szociálisták mellett, ott vannak a szellem munkásai, akik már törvényes formában követelik a mindennapi kenyeret. Az állami tisztviselők mozgalmá néhány esztendőre

terjed vissza és ma sincs megoldva. A vármegyei tisztviselők és községi jegyzők szerencsésebbek voltak, mert az ők fizetése igen gyorsan és igen jól rendeztetett. Talán ez is volt egyik oka a vasuti tisztviselők sztrájkjának. Hiszen méltán várhatták, hogy a legterhesebb szolgálat, melytől életünk és vagyonunk biztonsága függ: megtalálja a maga méltó jutalmazását. Csalódtak. Aztán az elkeseredés belekergette őket is, az országot is a veszedelembe.

Ha ezen bajból nagy nehezen ki is vergődik az ország; még mindig nincs megoldva a kenyér kérdés. Ott állnak ajtaja előtt és zörgetnek a kisebb hivatalnokok, a felekezeti tanítók, és tanárok; ott van az orvosok tekintélyes testülete, s a távolban ott állnak és várnak türelmesen a protestáns papok.

Kenyeret, kenyeret: ez a jelszó minden vonalon, a társadalom minden osztályában. A gazda: az állam pedig méltán vakarhatja a fejét, s kérdezheti: honnan vegyek? Mert igaz az, hogy ma mindenki csak az államtól várja jogos, igazságos kívánalmainak a kielégítését. Az állam pedig nem bír azzal a csudatevő erővel, mint Idvezitőnk, hogy megszorítsa a két kenyeret, hogy ezen meg ezen jól lakjanak belőle, s mégis kosár számra maradjon meg a morzsalék. De, hanem is bír ilyen varázs erővel, birnia kell belátással, bölcseséggel, hogy nagy családja minden egyes tagjának nyújtson megélhetési forrást, hogy ennek hiányában, ne keressék annyian a mindennapi kenyeret idegen földön; birnia kell méltányossággal, hogy kinek-kinek becsületes munkája után biztosítsa és megadja a mindennapi kenyeret; birnia kell igazság érzettel, hogy egyik munkát ne becsüljön túl

magasra a másiknak rovására. Mert a napszámos, vagy a váltóór fáradságos és hűséges munkája éppen azon értékes és hasznos, mint a tanult ember irodai, szellemi munkája. A gépezetben a kicsiny szögekre éppen olyan szükség van, mint a hajtó kerekekre. A kiváltságok ideje lejárt. A népek lelkében sokkal mélyebben él a szabadság és egyenlőség érzete mintsem egyik embert, vagy egyik munkát a másik rovására lehetne tulbecsülni. S ha ma még ott is vannak a nagy kiterjedésű kötött birtokok, s az egyes munkakörök között meg is vannak a szembeszökő különbségek: a korszellem mindjobban jobban sürgeti azok megszüntetését. Szerencsés lesz az állam, ha megéri az intő szót. Tálán, ha ideje korán megértette volna a vasutasok kérő szavát: nem fejlődött volna ki a lefolyt áldatlan sztrájk sem. De már megtörtént. Ne keressük, hogy ki a hibás; ámbár bünbakk bizonyára kelleni fog, hanem vonjuk le a tanulságot és a jogos, becsületes munka után adjuk meg a mindennapi kenyeret. A kormány megmutatta, és igen helyesen, hogy az állam tekintélyét megtudja védeni. Tud erős lenni, ha kell. De ha a rend helyre állott, mutassa meg azt is, hogy ereje nem erőszak, hanem: szeretet.

Vajda Ferencz.

TÁRCZA.

A gazdátlan szék.

Irta: G. Diószeghy Mór.

A nap a tiszta kék égről ragyogott, mosolygott, még a csókja is elég meleg volt de azért a falevelek csak sárgultak, sárgultak és hulottak, mindig többen hullottak. Hiába ragyogta be fényvel, éleszgette meleg sugarakkal, mégis csak haldoklásban volt az egész nagy mindenség. Vasárnap van. Olyan kedves, megható, ökörnnyálas, napsugaras vasárnap délután. Összeölelkezett a nap szelid ragyogása a sárguló, hulló falevével.

»Hervadásból fényből támad
Lelkemen kedves bánat.«

A toronyban megkondult a harang, délutáni istentiszteletre harangoztak. Olyan szomoruan szólott, a napsugaras tiszta levegőn olyan bánatosan rezgett keresztül minden kongása, mint egy fájó temetési ének egy kedves koporsó felett, de olyan hívogatólag, olyan biztatólag is, mintha mondaná: Ne csüggedjete, ne féljete. Imádkozzatek. A jó Isten akaratából vannak mindenek. Náfedeles, fehérre meszelt, rendben tartott kis portájáról tisztos, őszbevegyült férfiember lépett ki az utcára, kezében zsoltárral, csendesesen indult az Isten háza felé. A szomszédja kapujába ért. Ez már tágas, nagy és gazdag porta. Cserepes, kőkéményes és

A reformáció szelleme.*

Irta: Solymossy Endre.

Az emberiség élete bizonyítja, hogy minden létezett és létező vallásrendszer, megfelelő társadalmi és politikai rendszernek képezte és képezi az alapját. A politikai rendszerek az elvi szempontokat, a vallásrendszerek szelleméből veszik; azokkal azonosak.

A mi politikai őseink a rómaiak voltak. Az ő politikai rendszerök teljes szolgaság volt, még a köztársaság idejében is. Ennek a politikai despotismusként alapja és fenntartója, az a római pogány vallás volt, mely dogmáiban, erkölcs-tanaiban oly élenken domborította ki a szolgaságot.

Ha az emberi jogoktól áthatott legtökéletesebb politikai rendszert — mondjuk, a mai modern köztársaságot — állítanók is föl oly vallás rendszerre, feltétlen bizonyossággal állíthatni, hogy az is elbuknék.

Mint a mily ellentét van az élet és halál között, ép oly végzetes ellentét van a szolgaság és szabadság között. *A szolgaság eszméjétől áthatott vallásrendszeren, csak despotikus politikai rendszer állhat fönn; szabadságtól áthatott nem.* — Tehát despotikus politikai rendszert csak oly vallásrendszerrel lehet megdönteni, melynek dogmái, erkölcs-tanai, a szolgasággal ellenkező szabadság eszméjét rejti magában.

* Felolvasatott Székelyudvarhelyt, 1904 márczius 15-én tartott egyházi estélyen

Szerk.

kőlabos e ház. Istálló kettő is van. Emeletes, bádogfedelű magtár. Látszik, hogy nagy itt a világbeli mód. A ház előtt két tüzesvérű csikó van befogva a szekérbe, alig bírja tartani őket, az erős kocsis-legény. A szekérülésen már ott ül egy hat-hét éves egészséges arcú fiucska, a szekér mellett meg most gyújt pipára a gazda, a ház ura, öntelt kövér képű kékbeli ünneplőbe öltözött ember. Hallja a köszöntést a kapuból és olyan fitymáló, tréfás forma hangon rászól a köszöntőre.

— Hát megint a templomba szomszéd? Magának egyedül kéne egy pap. En bizony megélek anélkül is, az apám is megélt.

No, Gyuriczám — szólta oda a kis fiúhoz, mi okosabb dolgot csinálunk annál. Elmegyünk megnézzük a juhtanyát, hogy elég kövérek-e már az úrük, ad-e sok pénzt érte a zsidó. Te majd ráülsz a számárra, jó lesz ugy-e? Aztán a gulyát, is megnézzük, meglátod, hogy milyen nagyra nőtt a tarka borjud. A szomszéd majd imádkozik mi érettünk is, neki ugy sincs egyéb dolga. En bizony nem nem érek rá soha, ingyen fizetem a papot, meg a rektort is.

A két tüzes csikó kivágtatott az udvarról, a szomszéd pedig csendesesen lépegetett tovább az Isten háza felé, magában csendesesen beszélgetve:

— Csak nem akar Istenhez térni. Ilyen volt az apja is. Pedig érezte már az Isten kezét, elégszer sulyosan. Egy lánya volt, derék becsületes cseléd. Nem adta ahhoz a kit szeretett, hozzá

A Krisztus által hirdetett vallás volt az, mely hadat izent a szolgaság vallásának. — A krisztusi vallásban rejlő szabadság eszme volt az, mely szétronbolta a szolgaság vallását. — *Az egyénnek a maga lelkiismerete — hite fölötti szabadrendelkezés vala szelleme a krisztusi vallásnak*; melyen el kellett, hogy bukják a despotismus; föl kellett hogy épüljön a politikai szabadság.

Az emberiség élete bizonyítja, hogy bármilyen primitív szervezetű politikai társadalmat, mindig megelőzött bizonyos vallási társadalom; mivel a vallásos érzék megelőzi a politikai érzéket. Az, ennek a fundamentuma.

Egy vallásban lévő elvnek, valamint az elvet fönntartó rendszernek, a teljes kifejlődésére idő kell. — Századokat vesz az igénybe. Eppen úgy hosszú idő kell *arra* is, hogy a vallásban a kifejtett elvek *teljesen* átmenjenek és *érvényesüljenek* a politikai társadalomban. Másfelől, azt is bizonyítja az emberiség élete, hogy *egy elbukott vallás és annak szervezete, nemcsak az új vallásban, de az ezen felépült, új politikai társadalomban is hosszas időn át érezteti hatását.*

Igy éreztette hatását az elbukott római pogány vallás is sok századon át, nemcsak a keresztyén valláson, hanem az azon fölépült politikai társadalmon is.

A mily mértékben vette át a keresztyén vallás a római pogány vallás egyes tanait, ép akkora mértékben és oly hosszú időre akadályozta meg a krisztusi elvnek egyházi, s aztán politikai téren való érvényesülését.

erőszakolta egy gazdag, duhaj betyárlegényhez, ez a korcsmában összetűzött a leány régi szeretőjével, ez meg leütötte mint egy veszett ebet szokás, ott halt meg a korcsma küszöbén, a másikat elvitték a tömlöczbe és annak a derék fehér cselédnek, egyetlen leányának, megbomlott az elméje, s ott senyved el a bolondok házában.

Most már nincs senkije, csak a kis unokája, még sem akarja megismerni az Istent, az unokáját sem akarja megtanítani rá. Ugy is hívják a templomban a kékre festet, mennyezetes familiáris székét, hogy: gazdátlan szék. Nem ül abba soha senki. Mikor a szomszéd ezt magában való beszélgetést elvégezte, éppen elérkezett az Isten házához a hol utolsót kondult, a harang és nem sokára felzendült az ének:

Im bėjöttünk nagy örömmel,
Felséges Isten.
A te szentidnek gyülekezetébe
A te templomodba . . .
Felséges Atyaisten

. . . . Alkonyatra hajlott az idő, mikor a gazdag portára befordult, a két tüzes csikó a szekérral.

De baj volt. A kis fiucskát, a kocsis-legény vette le a szekérről, mert beteg volt. Nagyon elfutkosta magát, a juhnyájnál, aztán hogy lekerültek a gulyához ott sem tudott betelni a játékkal, egyik tarka borjutól a másikhoz futott és kifáradt. A gulyás az istálló kutból egy veder vizet buzott és abból jót ivott, aztán felült a szekérré pinenni.

Ezt az időt nevezzük, az elbukott vallás hatásának.

E hatásnak egyházi téren való megszűnése, a krisztusi elvnek föltámadása volt: *a reformáció!*

Megadni mindenkinek lelkiismerete szabadságát, hite megválasztásának — egyháza constituálásának jogát. Ez eszme volt az, melyet nem ismert a római pogány vallás; ez eszme volt az, melyet tizenötszáz esztendőn át elnyomott — a pogány római vallás elvével saturált — keresztyén egyház; ez eszme volt az, miért Európa világi uralkodói — segittetve egyházi érdektársaiktól — véres üldözéseket kezdettek a reformáció ellen, épugy, mint a római császárok az első keresztyének ellen.

Az üldözés vallási forradalmakat idézett elő. A martirok vére megtermékenyítette az üldözött eszmét. Diadalomra kellett jutnia a reformációnak! Diadalomra kellett jutnia a szabadság vallásának. *Diadalomra való jutásával lehetetlenné lett téve, hogy a politikai despotismus is sokáig fennmaradhasson.*

(Folyt. köv.)

Abrahám.

Abrahám, — ki hitben erős vala, —
Vett az urtól ily kemény parancsot:
»Vigyed magaddal föl Móriára
S áldozd meg ott szerelmes fiadot«

»Izsákomat nem adhatom néked,
Meg ne büntess irgalmas Jehova!

Egy fél óra mulva kilelte a hideg s mire haza értek, már tűzben égett egész teste és alig bírta szedni a lélegzetet. Mikor az ágyba lefektették, már félre beszélt, és csak kapkodott a levegő után. Összefutott az egész háznép, de csak tehetetlenül jajveszékelték, egyik jobban mint a másik, a vén gazdasszony szenes vizet itatott vele, az ostorost elküldték a tudós asszonyért. A házi gazda, a nagy apja a — a fele vagyonát kínálgatta neki ha meggyógyítja a kis unokáját.

A nagy baj hallatára átjött a szomszéd is az ő szomszédjához. A fölfuvalkodott, gögős ember kezeit tördelve esengett előtte:

— Mit csináljunk, szomszéd? Jaj, Jaj, ne hagyjuk az unokámat. Az egész vagyonomat adom érte.

A szomszéd csendesen, biztatóan adta a tanácsot:

— Küldjön doktorért a városba. A többit, bizza a jó Istenre. Imádkozzék hozzá irgaloméért.

— Az Isten nélkül való ember feleszmélt:
— Imádkozni! Imádkozni . . . Én nem tudok imádkozni. Én sohasem imádkoztam.

Megjött a doktor, megnézte a kis beteget és azt mondotta:

— Mindent megpróbálok, a mit ember megtehet, de itt csak a jó Isten segít.

— A jó Isten, a jó Isten! — sóhajtott fel az összetört ember. — Az nem segít nekem. Nem ismer az engem. Óh, ha legalább kérni tudnám!

Imádkozni akart, de nem tudott egy imád-

Öreg vagyok s hanyatló erőmnek
Rajta kívül nincs senki gyámola.

Meghallgatva sok könyörgésemet
Kegyelmedből adtad volt nékem.
Rá vethetem most gyilkos kezemet
»De meghasad miatta a szívem.«

Égig ható, mély igaz panaszra
Nincs irgalom! . . . meg kell őt ölni hát;
S im készül a minden hívők atyja
Hogy Istennek megáldozza fiát.

Izsák alszik még ágyban csendesen
S költőgeti csak lassan Ábrahám:
»Ébredj fiam, ébred egyetlenem! . . .
Jer, áldozzunk együtt a Mórián.«

»Megyek veled, jó apám, szívesen
Te vársz is rám, úgy látom, rég itten.
Csak megmosdom és ruhám felveszem
S aztán menjünk leggyorsabb lépésben.«

Hosszu utjok két nap óta tart már
És egymással szót alig váltattak.
Ki tudná, hogy gondolatjuk hol jár?
S mi az, mire rémülve gondolnak?

Izsák töri meg végre a csendet:
»Édesapám! mondja csak meg nekem —
— Nyugtassa meg elrémült lelkemet —
»Áldozatnak oltárra mit teszen?«

ságot sem. Nagy szorongatás között mégis csak az ajakára jött annyi:

En Istenem! En Istenem!

Ez a szivéből jött és a jó Istenhez ennyi is oda talált. Egy pár nap múlva könyebben lett a fiúcska és láttam, napról-napra javult.

A felfuvalkodott, kevély ember naponként jobban megalázkodva mélyen sohajtott fel sokszor:

— En Istenem! En Istenem!

. . . A toronyban megkondult a harang. Vasárnap délelőtt istentiszteletre hívogatta az Úr földi gyermekeit.

A nádfedeles portáról kilépett zsolttárral kezében a tisztas, őszbe vegyült férfi-ember és a gazda szomszédot a kis unokájával a kapuban találta. Köszöntötte őket és menni akart tovább, de a gazda szomszéd utána szólott csendesen, bánatos hangon:

— Szomszéd, én is elmennék a templomba, de . . . de olyan idegen vagyok én ott.

— Oh Isten előtt senki sem idegen, szomszéd. Jöjjön csak velem.

Felbugott az orgona hangja meg zendült az Ének:

»Te benned biztunk eleitől fogva . . .«

A gyülekező emberek széjjel néztek. Itt is, ott is hangzott a csendes suttogás:

— A gazdátlan széknak megkerült a gazdája! A tiszteletes is észrevette és megszálta lelkét az ihlet és fölvette vala az ígét, így:

— Nagyobb öröm vagyom a mennyeknek országában egy megtért bűnösön, mint kilencvenkilencz igazon.

Ettől kezdve a gazdátlan szék soha sem volt többé gazda nélkül.

»Az Ur arra gondot visel, ne félj!
Siessünk, a hegyet már érzük el.
Hajnal hasad s nap mig föl nem kél
Valahogy munkánk végezzük el.«

Móriának tetejére
Az oltár im fölépitve.
Lobog a tűz, kés kifenne . . .
S a gyermek is megkötözve.

Fölemeli éles kését,
Hogy átszurja szemefényét . . .
Mért ne tenné? habozhatna?
Hiszen ő a hívők atyja.

De szól az Ur Ábrahámnak:
»Hagyj békét már Izsáknak!
Im hol egy kos bokor alatt:
Ezt dobd oda a lángoknak.

Látom szeretsz hűn engemet
Jobban, mint a gyermekedet,
Légy megáldva és te érted
»Áldva minden nemzetséged!«

Mester János,
ev. ref. pap.

Isten ígéje.

— Péter vallomástétele Krisztusról —

Márk. ev. 8. r, 27-38. v.

Te vagy a Krisztus, az élő Istennek fia.

Azaz emlékezetes jelenet Caesarea-Philippi vidékén folyt le, mikor a vak ember szeme világának visszaadása után Jézusról szép bizonyosságot tett Péter.

A farizeusok és a sadduceusok jeleket kívántak Jézustól, hogy ezekből megtudják azt, hogy kicsoda Jézus. Sőt a Keresztelő János tanítványai is azt kérdezték tőle: te vagy-e az eljövendő Messiás, vagy mást várjunk? Ezek után tette fel Jézus a kérdést az ő tanítványai előtt:

Kinek mondanak engemet az emberek? Azok pedig felelének: Keresztelő Jánosnak, némelyek Illyésnek, némelyek pedig egynek a próféták közül. És ő monda nekik: Ti pedig, kinek mondotok engemet? felelvén pedig Péter, monda neki: Te vagy ama Krisztus. A fenti kérdéseket csak azért tette fel az Idvezítő, hogy meglássa, vajjon tisztában vannak-e a tanítványok a Mester magasztos küldésével.

Péter felelete azt bizonyítja, hogy Jézus tanításai nem voltak hiábavalók. Azt nehezen állíthatjuk, hogy a tanítványok minden jelentősebb mozzanatot összegezték volna Jézus Messiás volta felől.

Midőn Péter a többi tanítvány nevében is kielégítő feleletet adott, kezdé őket tanítani, hogy az ember Fiának sokat kellene szenvednie . . . megvettetni . . . megölettetni és harmadnapra feltámadnia. Mikor Péterben e szavakra a kishitűség feltámadt volna, Jézus megfeddte őtet . . . nem

vagy bölcs az Isten dolgaiban, hanem az emberekében.

Azután egyetemlegesen tanítá tanítványait is, a népet is mondván: »Valaki engemet akar követni, tagadja meg magát, vegye fel az ő keresztét és úgy kövessen engemet . . . mert mit használ valakinek, ha mind e világot megnyerné is, ha az ő lélkét elveszti?»

Lesztek ti is gyűlölségesek mindenek előtt az én nevemért, de aki végiglen meg áll, megtartatik. (Máté 10-12.)

Krisztus igaz hiveinek ez volt az osztály részök 19 század óta, de másfelől mind életökben, mind halálokbán a Krisztus volt nyereségök.

Elni kell e hitnek ma is minden keresztyén szívében, mely nélkül Isten elé nem járulhat senki, élni kell a szívben ama hitnek, mely az emberi szívbe oltott nemes ága az örök élet fájának.

Eljő a próba ideje, a háborúság, midőn a hitetlenek gyökere-restől igyekeznek kitépni ezt a hitet. Reszket az ember szíve, megnyugtatót keres s még jobban elborul a keserüségtől, ha Jézus kínos szenvedéseire gondol. Miként ejtenek fájó sebeket a hitetlenek gunyos szavai még azon is, aki szenteknek szente; ki szelid és alázatos szívű.

Aki követni akarja Idvezítőjét a szelidségben, még többször szenved háborúságot az Ur nevéért.

Mert abban áll az a Krisztusi szelidség, mely később lemondani az emberek előtti kedveségről, mintsem Jézusával és Istennel jöjjön ellenkezésbe, mely csendes megnyugvásban keres, inkább menekülést, eltüri a világ lelkének hánytorgatásait, csak hogy lelkiismeretében kárt ne valjon, hogy fel ne lázadjanak keblének indulatai, a bosszu emésztő tüze.

Azok, kik előtt nem kedves a krisztusi szelidség, nem ismerik az érzelmek, az indulatok tisztaságát, összegyűlnek a hizelkedőkkel és a nevetségét üző csufolókkal. (Zsolt. 35.)

Hazai krónika

— 1904. ápril. 28. —

Országgyűlés. Ápril 18-ikán a megyei tisztviselők fizetésrendezéséről szóló javaslat tárgyalását folytatták. Az általános vita bezárásával Tisza István gróf miniszterelnök szólalt föl és azt mondta, hogy a körorvosok fizetés rendezését és a szolgálati pragmatikát a közoktatás államosításával fogják rendezni. Ápril 19-én részleteiben is tárgyalták és elfogadták a törvényjavaslatot, s egyben napi rendre tűzték a községi- és körjegyzők

fizetéséről szóló javaslatot. Ápril 20-án kizárólag a vasutasok sztrájkja foglalkoztatta a képviselőházat. Az ülést pártközi konferenciával előzte meg, ami déli tizenkét óráig tartott. Az értekezleten egyetértő megállapodásra igyekeztek jutni arra, hogy minő álláspontot foglaljon el a képviselőház és a kormány, de nem sikerült megegyezni. Csak egynegyed egy órakor nyithatta meg Perczel Dezső elnök az ülést. Legelőször Vázsonyi Vilmos szólalt fel a vasutasok dolgában. Ismertette a sztrájk okait, főképen hangsúlyozván, hogy a kormány erőszakos intézkedései okozták az ellentállást, amelyet különben elítél. Kivánta, hogy a kormány hagyja abba az üldözést, mert a kibontakozást csak engedékenységgel lehet elérni. Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter isme tette a kormány álláspontját, keményen elítélte az izgatókat és folyton azt hangoztatta, hogy az anarchiával szemben

HIERONYMI KÁROLY

a legenergikusabb rendszabályokra van szükség. Kijelentette, hogy a forgalmat minden esetre fenn fogja tartani. Szederkényi Nándor szóvá tette, hogy egy nagy sereg vasutast rendőri kordon közé fogtak és letartóztattak. Gróf Tisza István miniszterelnök felszólalva azt mondta, hogy a rendőrség tudja a kötelességét és teljesíti. Amit a vasutasok tettek, az büntetendő cselekmény s ezzel szemben minden rendelkezésre álló eszközt igénybe vesznek. A vasutasok dolgát nem tekinti sztrájkknak, mert ezek esküjüket szegték meg. Konstatálta, hogy a mozgalom folytán semmi esetre sem adnak a vasutasoknak többet, mint amennyit eddig adni akartak. Jelentette, hogy azoknak, akik vissza akarnak térni a kötelesség útjára, szabad utat engednek, de a rendet ha kell, szuronnal is

helyreállítjuk.

Több beszédre ma nem került sor. Ápril 21-én szintén a vasuti sztrájk foglalkoztatta a Házat. Mindjárt az ülés megnyitása után felszólalt gróf Tisza István miniszterelnök, aki ma a Házban Hieronymi kereskedelemügyi minisztert is helyettesítette. A miniszterelnök ma már engedékenyebb volt, mint tegnap, ígérte, hogy ha a sztrájkolók a munkát megkezdik, senkinek sem lesz bántódása. Együttal jelentette, hogy sokan hajlandók munkába állani s egyes vonatok már járnak. Ezután Polonyi Géza támadta igen keményen a kormányt az eddigi és az ezutánra tervezett intézkedések miatt, főleg pedig a katonaság kirendeléséért. Figyelmeztette Polonyi a miniszterelnököt, hogy a szuronyok is strájkolhatnak. Gróf Tisza miniszterelnök hevesen tiltakozott e megegyezés ellen és ismételten elítélte a vasutasok mozgalmát. Tisza beszéde közben olyan nyugtalanság és zaj keletkezett, hogy Perczel Dezső elnök kénytelen volt az ülést egy fél órára felfüg-

geszteni. Ezután *Tisza* folytatta beszédét és hangoztatta a békés megegyezésre való törekvést is. *Hock* János mondott ezután szép beszédet, saját észleletei alapján ismertetve a vasutasok mostani helyzetét.

A beszédre *Tisza* azonnal felelni akart. A szélsőbaloldal tenintettel arra, hogy már fél három óra volt, nem akarta meghallgatni, *Polonyi Géza* a házszabályhoz kért szót. *Perczel* arra való hivatkozással, hogy a miniszterelnök előbb jelentkezett, nem engedte meg. A szélsőbaloldalon zárt ülést kérő ivet köröztek, de nem kaptak husz aláíró. Nagy zaj között végre *Tisza* szóhoz juthatott, ekkor azonban a szélsőbaloldal tüntetően kivonult a teremből. Az esetet *Rakovszky István* szóvá tette. Végül még *Szatmári Mór* indokolta a függetlenségi párt álláspontját a vasuti tisztviselők javaslata dolgában. *Apr. 22-én* ismét csak a vasutasok sztrájkjával foglalkoztak a képviselőházban. Mindjárt az ülés megnyitása után *Rakovszky István* kérdezte a miniszterelnököt, hogy miképen áll a sztrájk ügye? *Gróf Tisza* miniszterelnök azt felelte, hogy nincs kilátás az egyezés sikerére és a kormány csak ma estig vár, holnap már új munkaerőket alkalmaz. *Gróf Batthány Tivadar* felszólalásában támogatta a vasutasok kívánságait. *Rakovszky István* bírálta úgy a vasutasokat, mint a kormányt és azt a véleményét fejezte ki, hogy parlamenti bizottságot kellene kiküldeni. *Gróf Tisza* miniszterelnök arra kérte a képviselőházat, hogy térjen napirendre és ne hallgassa tovább a vasuti sztrájkot. Megmagyarázta a miniszterelnök *Vörös László* szereplését is, teljes elismeréssel szólva róla. Ismételte, hogy ma estig meg kell gondolniok a vasutasoknak a dolgot. Ezután *Lengyel Zoltán* beszélt igen hosszú ideig. Nagy mozgást keltett az a kijelentése, hogy tudomása van róla, hogy a vasutasok a hidakat fel akarják robbantani. *Lengyel Zoltán* beszéde után végre áttérhettek a napirendre. Harmadszori olvasásban megszavazták a megyei tisztviselők fizetésemeléséről szóló törvényjavaslatot. Az elnök azt indítványozta, hogy holnap a Ház ne tartson ülést, a mit a többség zárt ülés után el is fogad. *Apr. 25-én* a már mérgesedni kezdő képviselőházi tanácskozásoknak vége szakadt. Ülés elején egész váratlanul az elnök bemutatta a király levelét, melyben a képviselőházat berekeszti. Az össze hívásról szintén királyi levél fog intézkedni.

A vasutasok sztrájkja. A »Vasárnap« mult számában már megemlékeztünk volt arról, hogy a vasuti tisztviselők, a magyar állam vasutak összes vonalain, ápr. 20-án reggel 7 órakor beszüntették a munkát. Eddig példátlanul áll ezen eset Magyarországon. Még elképzelni is nagy dolog, hogy egyszerre megálljon az ország ügymenetének folyása. Utas, szállitmány, levél, csomag, pénz és áruküldemény: ott rekedt, a hol érte a reggeli 7 óra. Azt hisszük, hogy maguk a vasuti hivatalnokok sem voltak egészen tisztában a tettüknek horderejével, és ama rendkívüli csapásról, mely a forgalom beszüntetésével az országot mint államot erkölcsileg és vagyoniilag érte. Hiszen a hat nap alatt, naponkint 3—4 millió forint kára volt az

államnak, nem is számítva azt a rettentő költséget, mely a katonaság kivonulásával járt. Külföld előtt pedig sokat veszítettünk tekintélyünkben.

A vasutasok sztrájkjára az adott okot, hogy a fizetés javítással nem voltak megelégedve. Még 1901-ben egy emlékiratott terjesztettek volt be a miniszteriumba, a melyben fejtegették sérelmeiket, s kérték azok orvoslását. Azután többször sürgettek a fizetést. *Hieronymy* kereskedelemi miniszter most javaslatot is tett az országgyűlésnek, de az nem foglalta magában a kívánalmakat. E miatt 20-ára gyűlést hívtak össze Budapestre. Az államvasutak igazgatója a gyűlést betiltotta. Ekkor aztán közös megállapodás után a munkát félbehagyták.

Hosszas dolog volna leírni a sok gyűlésezést, melyet ez ügyben tartottak. Fő dolog az, hogy egy tizenhárom tagu végrehajtó-bizottságot választottak, s ez tárgyalta, hol a kormánnyal, hol a képviselőkkel. A kormány kezdetben még hajlandónak mutatkozott az engedékenységre, ha rökton munkába állanak. Erre nézve záros határidőt is tűzött ki. Mivel a vasutasok a kitűzött időre nem állottak munkába: katonaság szállotta meg az összes állomásokat és megindultak a katonai vonatok. A rendőrség kiűritette a sztrájk tanyát; letartoztatták a végrehajtó bizottság tagjait és a kormány visszavonta még ama kedvezményeket is, melyeket ígért volt. Most új végrehajtó bizottságot választanak a vasutasok, a mely *Vázsonyi Vilmos* képviselő közben jöttével kimondja, hogy az erőszaknak ellent nem állhatnak és megadják magukat. Erre a lépésre különben a királyi hadi parancs adta meg az indító okot, mert közben megjelent *Ő Felseje* parancsa, hogy minden katonaköteles vasuti tisztviselő vonuljon be és teljesítsen a vasutnál szolgálatot.

A vasuti tisztviselők mozgalmának elvi oldalával vezető cikkünkben foglalkozunk. Itt csupán még a bizottság leszerelő kiáltványát közöljük:

Vasutasok! Testvérek! Mozgalmunk részesei ellen rettenetes kényszereszközöket alkalmaztak. Első tizenháromas bizottságunkat fogságba vetették! Békés együttmaradásunkat lehetetlené tették! A katonai fegyelem erejével szoritották munkára kartársaink egy részét. Lelkünkben továbbérezzük fogadalmunk erkölcsi erejét, de nem rajtunk mulik, hogy azt külsőleg érvényesíteni képesek nem vagunk.

Az összes ellenzéki pártok irásban megígérték, hogy kívánságainkat teljes erővel támogatni fogják, de ezt a garanciájukat a munka újra felvételéhez kötötték. Mi bizunk ez ígéretek komolyságában és bizton reméljük, hogy az ellenzék pártjai igazságos ügyünket elhagyni nem fogják.

Öszinte hálával fogadjuk az ellenzéki pártoknak irántunk tanusított jóakarátát. Ezt viszonzni akarjuk azzal, hogy kívánságuk szerint kartársainkat arra szólitjuk fel: hogy térjenek vissza munkájukhoz!

Mozgalmunk ugyan még tovább volna vihető és még nagyobb lángra gyulhatna az ellenünk alkalmazott kényszereszközök által támasztott keserőség miatt. De átérezve felelősségünket, mi

nem vezéreltetjük magunkat a bosszu érzése által és sulyosan megpróbált hazánkat további és talán végzetes rázkódásoknak kitenni nem akarjuk. Vasutasok! Testvérek! Térjetez tehát vissza nyomban munkátokhoz! Az igazságos Isten örökösök felettünk! Bizzunk a jobb jövőben és ügyünk diadalában! Budapest, 1904. ápr. 25-én, hajnali 2 órakor. A második tizenhárom bizottság.

Világkrónika.

A japán-orosz háboru színhelyén nevezetesebb csata nem történt. Az a hír jó csupán, hogy Jalu folyó torkolatánál nagy szárazföldi ütközet kezdődött meg. De, hogy milyen eredményü lesz, azt csak később tudjuk meg. A »Petropalovszk« vezéri hajónak a szerencsétlenségét az okozta, hogy a Petropalovszk egyszerre visszafordult ahelyett, hogy mint szándéka volt, nekirontson az ellenséges flottának. És miért fordult meg? Mert fedélzetén volt Cyri I nagyherceg, akinek életét a veszedelemnek Makarov kitenni nem akarta. Makarov utódjául *Skridlov* tengernagyot nevezték ki. Az új tengeri parancsnok arczképét a Vasárnap 15. számában mutattuk be.

Tavaszi fúvalma száll...

Tavaszi fúvalma száll,
Ébred a természet
Jégbörtön szétoszlott!
S mosolyt nyer az élet.

Pislog már az égnek
Derült szempillája,
Ébredés érzetét.
Lehelve a tájra.

Tavaszi napfényben
Fürdik a mi lelkünk,
Úvöltő szélvihar!
Nem sanyargat bennünk

Dal fakad a szivben
Ébred a kis virág,
S langy szellő csókjára
Rügyet is bont az ág.

Szabadba mehetünk
Kicsal a napsugár,
Lelkünk szárnya bontva
Itt a tavasz immár . . . !

A hóvirághoz.

Üdvözlünk kikelet
Első prófétája,
Pirkadó hajnala
Fehér pitymalása . . .
A te bölcsöd fagy volt
Hideg vadonta hely,
Fehér kelyhed a nap
Hóból csókolta fel . . .
Jeges kebled felett
Mig vihar terhe dul,
Árva virág reád
Szeretetünk borul . . .

Kertész Albert.

Kegyesség útja.

Megtérés.

Tudós volt. A világ ünnepelte sikereiért. Lelkesen, zajosan. A dicsőség babérokoszorújával fonták, körül a fejét.

És ő nevette a világot. Érezte, hogy nagy tudománya mellett is még igen messze van a czéltől: a valódi tudástól. Tudománya csak csepp volt a nagy mindenségéből. Feje tele volt roppant ismeret halmazzal, de a lelke, a szive az üres volt. Nem tudott szeretni, hinni. A jéghideg szó nem volt képes erre, esze a rideg valóság után vágyodott. Tanult, kutatózott, de az igazságot nem találta meg. Ez roppantul elkésértette. Belátta, hogy gyarló az ember. A tudás nem boldogít és vágyodott a boldogság után, melyben eddig nem volt része. Kereste ezt mindenütt. A tudományban nem találta meg, kereste tehát az örömeben, a mulatozásban, a tivornyák zajában. És mig belemerült az élvezetek iszapjába, ideig-óráig boldognak érezte magát. De csak ideig. Mert midőn egyedül volt és a mámor kiszállt a fejéből, üresnek és hidegnek talált mindent. A lelke még ridegebb még sivárabb volt. Érezte, hogy ez nem tarthat sokáig. Mindent megkísérelt, hogy a boldogságot elérje, csak a bibliát nem. Pedig hányszor tanácsolta neki anyja halála előtt, hogy a bibliáról meg ne feledkezzék. Ő azonban megfeledkezett. Néha ugyan gondolt anyja intésére és ilyenkor némi megbánást is érzett, de a bibliát nem olvasta ezután sem.

S midőn már közel állt a megörüléshez avagy az öngyilkossághoz váratlan esemény történt vele. Egy este bánatos lélekkel, életuntan feküdt le. Ismét a biblia jutott eszébe, de nem olvasta most sem. Feje nehéz volt és csakhamar elaludt. Csodásat álmodott. Anyja jelent meg előtte. Arcza szomorú volt; szemében könny csillogott. Merően nézett fiára és szomorúan suttozta: »Ez hozza meg a lelki békét és boldogságot.« A kezében levő bibliát feltartotta. Majd eltűnt.

Reggel a tudós megújodott lélekkel kelt fel. Anyja intését megértette. Még aznap vett bibliát és szorgalmasan olvasá ezután. Az Isteni ige lassanként lecsendesíté lelkének háborgó indulatait. Buzgó keresztyén lett a hitetlen tudosból, aki ezután tudását és minden gondját Istennek és a keresztyén egyháznak szentelte.

Raniszávlyevits György.

Mai képünkhöz.

Mai számunkban *Hieronymi* Károly kereskedelemügyi minisztert mutatjuk be olvasóinknak. Hieronymi 1836-ban született Budán. Középiskolái és a politechnikum elvégzése után külföldön gyarapította ismereteit, s hazatérése után a miniszteriumban vállal hivatalt. 1875-ben képviselőnek választották, mig 1892-ben Wekkerle belügyminiszternek hívta meg. Ő dolgozta ki az állami anyakönyvekről szóló javaslatot. 1895-ben felmentett ez állásától, mig a múlt évben Tisza István gróf kereskedelemügyi miniszternek hívta meg.

Vegyes hírek.

A vasúti forgalom teljesen helyre állott. Az államvasutak összes vonalain megkezdődött a személy- és teher forgalom. Telve vannak vasuti kocsik utasokkal, kik részint a sztrájk miatt, családjaiktól távol maradtak és most haza sietnek; részint pedig nem utazhattak és utra keltek. A kimaradt ujságok, pakkok pedig éppen halom számra érkeznek. A sztrájk miatt, a »Vasárnap« sem juthatott a maga idejében olvasóink kezéhez, de azt hisszük, hogy e miatt egyetlen olvasónk sem fog panaszkodni, hiszen a forgalom fenakadása általános volt. Azt szeretnők azonban, ha többet ilyen dolgok nem fordulnának elő.

Drágaság. A vasúti forgalom szünetelése miatt az államot érte a legnagyobb kár, de egyes emberek is jelentékeny károkat szenvedtek és a fenakadás sok felesleges költséget okozott. Első sorban Budapest főváros érezte meg a sztrájkot. Ottan az élelmi cikkek árai hamar felszöktek, mert a piacra nem lehetett semmit szállítani. Volt eset, hogy egy liter tejért 50—60 fillért adtak. A hus minden kilónál, minőség szerint, 30—40 fillérral volt drágább; egy tojás ára 16—20 fillér is volt. Vidéken alig volt észrevehető a sztrájk, de már városokon egyes kereskedésekben a portékák kezdetek volt fogyni. Ime, milyen hatása van 4—5 napi vasúti forgalom szünetnek. Ebből azt is el lehet képzelni, hogy egy háboru esetén, milyen világ állhatna be.

Véres gyűlés. Élesden ápril 24-én a függetlenségi párt gyűlést tartott, amelyre mintegy 3000 szicziálista is megjelent, a kik abczugokkal fogadták a függetlenségi párti szónokokat. Ezek, látva a néparadatot, a gyűlést beszüntetettnek nyilvánították és visszavonultak, mire a szocziálisták a helyüket elfoglalták, a függetlenségi párt hiveit és a hatóságot botokkal és karókkal megtámadták. A rend fenntartására 16 csendőr volt kivezényelve. Egyszerre a tömegből egy lövés dördült el és Szász Mihály, járási csendőrmester halálosan megsebesült, de még volt annyi ereje, hogy gyilkosát agyonlője. Erre a csendőrség sortűzet vezényelt, minek következtében a csendőrök mintegy ötvenhat lövést tettek. A tömeg futásnak eredt, husz halott és harminczhat súlyosan sebesült a helyszínén maradt. Az elmenekülők közt mintegy ötven kisebb-nagyobb sérüléseket szenvedett. Távirati megkeresésre két század gyalogság érkezett Nagyváradról, kik közül egy félszázadot *Révre* kellett küldeni, ahonnan szintén szicziálista zendülésről érkeztek jelentések. A huszárok megjelenésével a rend helyre állt.

Japán hajók magyar felszerelése. Az orosz-japán háboru legutóbbi katasztrófája alkalmával a Petropavlovsk visszavonulását a teljes japán flottának a tengeren való megjelenése vonta maga után. Ekkor vonultak fel először a Nishim és Kasuga nevű japán hajók is, melyeket egy hajóépítő cég Genuában épített és szállított el a Sárga tengerre angol személyzettel. Ezen hajók, a legkisebb részletekig — még fehérneművel és írógéppel is

— teljesen felszerelve, lettek a japánoknak átadva japán területen. A Nishim és Kasuga felszereléséhez magyar anyagból is használtak és magyar kezek is hozzájárultak, amennyiben a gépekhez az aczelöntvényt, kormánykészülékek, gőzvezeték, szelepeket stb. a resiczai gyár szállította. A nevezett két hajó építési módja és berendezése kiválóságánál fogva a — hajóépítésben nem kevésbé jártas — német császár figyelmét anynyira megragadta, hogy a hajók terveit is megszerezte a maga számára.

Tűzoltás tejjel. A tudatlan, babonás emberek balga ésszel több olyan dolgot követnek el, melyek a mellett, hogy kárral járnak, még veszedelmesek is. Egy német ujság írja, hogy egy községben a villám beleütött a templomba, s a község lakói tejjel próbálták eloltani a tüzet. 1881-ben egy magyarországi, dunántúli faluban is hasonló eset történt. Itt a villám a tornyot gyújtotta meg és már sikerült volna eloltani a tüzet, mikor egy öreg asszonynak eszébe jutott, hogy bizony tejjel hamarabb menne a dolog, mert régi időkben a villámgyújtotta tüzet csak tejjel oltották. Mindenki haza szaladt, s hozott hirtelen egy edény tejet: ki vödörben, ki csöbörben, s a jámbor teheneket ugyancsak megkinozták a babonás emberek. Természetes, hogy a mint a tejet a fecskendővel az égő toronyra öntötték, egyszerre magas lángok csaptak föl. A tűz egyre terjedt, s míg csak tejjel győzték, el sem aludt. A falunak a fele leégett.

Összenőtt ikrek. A miskolczi Erzsébet kórház sebészeti osztályán márczius hó 5-ike óta összenőtt ikerpár áll gyógykezelés alatt és pedig Molnár Julia és Mária. Ezen ikerpár abból a célból hozatott az Erzsébet-kórházba, hogy rajta az elválasztási műtét végrehajtsák. Amde előbb meggyőződést kell szerezni a felől, vajjon a két gyermeket összekötő vastag hidban, illetőleg ennek csatornájában bélrészek közlekednek-e. Ezt megállapítandó, folynak még a kísérletezések a kórházban, amelyek azonban már egy-két hét múlva be lesznek fejezve. Ha a kísérletezés eredménye azt mutatná, hogy az elválasztási műtét a gyermekek élete veszélyeztetése nélkül a siker reményével fogatosítható, akkor várni kell, míg a gyermekek erőbeli állapota annyira növekszik, hogy képesek legyenek a nem éppen nagy, de elég súlyos és komoly műtétet kiállani.

A „Vasárnap“ szeretet munkája.

Adomány a szeretetház javára. Özv. Koréh Gergelyné urnó-, lapunk felelős szerkesztőjének 20 koronát adott át azon célból, hogy ezen összeget a kolozsvári ev. ref. szeretetház céljaira kívánja fordítani. Előttünk már ismeretes a nemes urnó jótékonyága, egyházunk iránti áldozatkész szeretete. Alkonyra hajló özvegy napjait ilyen nemes cselekedettel teszi önmagára gyönyörűséggé, másokra nézve hasznossá. A magunk részéről csupán annyit jegyezzünk meg ezen újabb adományhoz, hogy azt beküldöttük a szeretetház Igazgatóságához. Sz.-Udvarhely, 1904. apr. 28. Szerkesztő.